

og frælsi í Danmark verða læstar fyri tær, tí ognarleysa, sakar tað ikki hin ríka. Tvørtur-í-móti. Hann verður tá einsamallur, uttan „konkurrent“ frá tí fátæka um allar kjansir og sessir, og hann hevur tá aftur óavmarkaða makt yvir eini ólærdari menniskjafjöldi at tæna sær og vera sær lyðin og til vildar eins og í farnum öldum, í húskallatíðini.

Á Tvøroyri, tann 30./9. 1946.

P. M. Dam.

Í tólvta tíma.

Trúfastur altíð var maður, vildi ei bróta sitt orð.

Soleiðis yrkti Basmus Effersøe um tann gamla Føroying, og vit syngja hetta almsamt eftir yrkjarans deyð og kenna, at hetta eru sannheitsorð. Eitt orð er eitt orð, ein maður er ein maður, sigur orðatakið. Og vit fløgna í bringuni av at eiga eitt málsmálad í heri í ovgjøgnum, sum hevur hesi eyðkennt. Hetta var andskapurur við tí; og ferðarmenn, ið her komu, undarúst og söguðu frá út um londini, at í Føroyum livdi ein almugukultúr, so finur og heilskapur, at tað skuldi leitast eftir hans líka sjálf millum teir framligastu aðrastaðni.

Seinri í tíðini skirvar skaldið J. O. H. Djurhuus um Føroyingin: „Brúnið tvöst tað var títt merki.“ Og í dag mugu øll hugandi menniskju boyggja høvur og viðganga, at so nógv er hent í Føroyum, at hesi skaldaróðini nú eru vordin sonn. Tað er líkt til, at tað er ikki andsmentan, sum sermerkir teir, sum fóra tað stóra orðið, men eitt blint róp um mat, um brúnið tvöst; tí brúnið verður tvöst, um so er, vit missa okkara sál, um vit skulu byta andu um við mat. Og sögun tekur seg upp aftur, tað eru ikki tey svongu í Føroyum, sum rópa um mat, nei, eins og tað ikki vóru húskallar og arbeidsskonur, sum igjøgnum tíðirnar sendu biddarbrøv til danskar kongar, men teir sum sötú við eiginóðinum — prestar — og lóndur; so er tað nú fyrst og fremst tann stórmannaklikin, ið er kjarnin í fólkalokkinum. Bóndurnir hóðu áður kong hjálpa sær, tí teir fingi ikki tey ognarleysu at arbeidda gærðarnar, nú rópa fólkalokkspengamennin um hjálpi, tí tey fátæku eru so smátt sjálvi við at svyrja fyrri sær gjøgnum andelsfyrilokur og egin skíp; teir ræðast fyrri at koma at sita eftir á herum. Men nú er eingin einavaldskongur at rópa á, nú ræður fólkið, hvørt einkult valbert menniskja gjøgnum sín stemmuseðil. Og tí noyðast teir at fara til fólkið og biðja um stæmmur. Men tað kann ikki gerast opinlyst, tí so fáa teir ongan at taka undir; nei, tað má eita okkurt vakurt, sum fosturlandskærleiki, frælsi og tilíkt. Og teir kunnu heldur ikki so væl rópa sjálvi, men mugu halda seg aftanfyrri. Og teir nýta heldur ikki at vera frammi, tí pengarnir arbeidda fyrri teir. Tað eru brotin kór í øllum londum, teir finna saktans fram til onkran fátækan, sum fyrri lön og sömdir vil svikja sín stætt og vera teirra tenari. Og tað eru hesir, sum so fóra stríðið.

Fyrstu ferð, ið pengamenn av álvara reistu seg, var tá ið teir stovnaðu Vinnuflokkin. Tá galt róp-ið Lögtingið. Lögtingið má kollveltast, so vit sleppa inn har, söguðu teir. Men tað bar ikki til, fólk vildu ikki velja teir. So var tað, teir gjørdust nationalir, lótu seg í knappatryggju og fingi eitt samarbeiði í lag, sum í fyrstani var ógvuliga veikt og ríllisamt, tí sjálfstýrisrørslan var tá í tíðini ikki eitt matróp, alt annað.

Men við at útbúga Dagblaðið við grovum pennafórum og ríkligum pengum eydnaðist tað umsiðir at bergtaka sjálfstýrisflokkin og leggja hann inn undir sín vilja.

So kom kríggið og gullstreymurin. Fyrsta atlógan hjá Vinnuflokksstórmonnum var, at teir skuldu selja skipini undan Føroyingum. Men Lögtingið segði nei. Hartil kom, at tingið eisini gjørdi onnur tiltøk, sum bremsaðu órimuligum handilsvinnungi. Hetta fórði til, at fólkalokkurin fyrri at vinna fleirtal á tingi reisti eina agitasjón, sum var so grov og so út um alt, sum áður var kent í Føroyum, at hugsandi maður sat bilsin. Lögtingið varð røpt út fyrri at vera eitt viljaleyst amboð í amtmansins hondum fyrri at niðurbóta alt í Føroyum. Meinigur maður út um oyggjarnar, ið ikki var fólkalokksins meningsfelagi, varð røptur svikjari, hann mátti lesa dag um dag, at hann var ikki Føroyingur. Amtmaðurin varð røptur fyrri einavaldsharri, og all óhappi, ið hendi, var hansara skuldi; hann skuldi burtur, ræðið skuldi leggjast á eitt „fóroyskt Lögting“. Og eitt „fóroyskt Lögting“, var eitt Lögting, har fólkalokkurin hevði fleirtal; hövdu áðrir flokkar fleirtalið, ja so var tingið danskt, so vóru tingmenninir svikjarar, og eingin nýtti at halda tess logir og samtyktir uttan ein sjálfur vildi.

Gullstreymurin vaks í hvørjum sum bardagan harðnaði. Skip fyrri skip fór til bótns við mann og mäs, einkjur og fadírleys óktust hvønn dag. Men heima sötú fólkalokksleiðararnir og trívust og grýttu mässar av pengum inn í agitationina fyrri at ósa fólkið upp til blint at tæna teirra sak. Og tess meira teir fingi saman av pengum, tess djúv-ari vóru teir í áløpunum á tað fyrri-sæti, ið royndi at halda all gængandi. Og nú til siðst kendu teir seg so sterkar, at teir gripu til og proklameraðu tann fóroyska statin, við 32 % av fólkinum aftanfyrri seg tóku teir við einum bráðtaki Føroyar. Fólkið hevur talað, söguðu teir, fólka-viljin er, at vit skulu ráða. Og ræðið á tingi hondhevaðu teir soleiðis, ei eingin, sum ikki var fólkalokksmaður fekk frið at lata munnin upp. Her siggja vit menninar, her siggja vit, hvat vit hava at venta, um fólkalokkurin fær sín vilja. Og hvat hendi uttanfyri tingið í hesum dögum? Jú, millum annað tað, at kongsböndur komu tuskandi til Havnar at vísja sær kongsjórvina til eiginóðin. Her siggja vit aftur fólkalokkin. Her er fosturlandskærleikin, frælsið, demokratið, vælsignislið fyrri land og fólk.

Men tilhetur eru Føroyar ein partur av einum lögskipaðum samfelagi og regerinin kravdi, at lög skuldi haldaast, og Tórstein & Co. máttu taka fingrarnar til sín fyrbilis. Men tað, ið regerinin hevur gjørt, er bert at krevja, at lógin skal haldaast, framtíðini ráða vit fyrri her í Føroyum. Tað megu vit gera okkum greitt. Um tað ting, ið nú skal veljast fær fleirtal fyrri löysing, ja so verður löysing, tað mugu vit gera okkum greitt. Fólkalokkurin agiteraði í mánaðvis við tí, at tað at stemma löysing ikki kom at tyða annað enn, at regeringsuppskotið fall, tað vildi aldri koma löysing. Men hygg tann dag fólkið hevði stemmað, og eitt fátækt stemmatil var meira fyrri löysing enn fyrri uppskotinum, hvat söguðu fólkalokksmenn tá, jú tá slóu teir ein sum allir fast, at löysing var löysing, her var eingin ivi, fólkið hevði talað. Her siggja tit aftur fólkalokkin í sínum rætta skapili.

Nú er í tólvta tíma, skulu Føroyar reddast frá at koma í hendurnar á einari hensýnsleysari pengakliku og teirra leigusveinum, so mugu øll menniskjur í Føroyum, sum ynskja at liva í einum lögskipaðum samfelagi við komandi lögtingsval fara til stemmuhórdið og vera við til at fella fólkalokkin. Latum okkum renna hann í rot og redda Føroyar.

Nú nýtur eingin at vera í ivi um, hvat ið Thorstein Petersen, Richard Long og teirra meðhangarar fóra í skjöldri sínum, tað hava teir vist okkum í seinastu dögum.

V. N.

EG VIL IKKI LOYSING

Ti:

Føroyar eru ovsmaar at kunna makt at löysa framhaldslesnaðin, seta á stovn eitt universitet og aðrar hægri skúlar. Og reitturin og möguligeikin til framhaldslesnað er ein lústreyt fyrri hin minni menta og Føroya frama. Eg vil ikki siga frá mær henda rættin, sum eg nú eigi saman við Dönum.

Ti:

Føroyar eru ov litar og fámentar at kunna orka at bera eina fullfíggaða uttanríkisumboðan við gesantskapum og óðrum stovnum í teimum ymsu londunum.

Ti:

Føroyar eru ov fámentar og víður-skiftini eru ov smá til, at vit kunnu seta eitt „habilt“ dómsvald á stovn. Vit minnst, hvussu Tórstein Petersen undir krígunum fannst at tí fóroyska dómsvaldinum, ið teir 17 settu. So fáir vit eru, er tað líti at finna „ópartískt“ ella habilt dómararar og dómsmenn í øllum sökum. Og eitt ópartískt og habilt dómsvald er av avgerandi týdningi fyrri rætti og skjali í landinum.

Ti:

Føroyar eru ov litlar til at verða einasta bú- og livsöki hjá Føroyingum. Tað vil ikki vera minni enn katastrofa fyrri fiskimannin og arbeidsmannin, fjöldina í Føroyum, at missa arbeidss-, bú-, lærðoms- og livsfrælsi, ið teir saman við Dönum eiga í Danmark og Grönlundi. Í seinasta landi eru ræsurnar trongar enn, men sambært borgarrættin í Danmark kunnu vit óivað fáa henda rætt, ið tá er stóri enn hjá fremmandum londum, víðkaðan meiri og meiri við ágrýtnum og skilagóðum samráðingum.

Ti:

Eini bráðlöysing vil vera stórsta órættvisi og harðskapur móti teim gomlu, sjúku, avlamsfólki og sosialt treingjandi. Av tí, at Føroyar, sum er, ikki lata sín part av grund-peninginum, fáa gomul, avlamsfólk og sosialt treingjandi einans 1/4 av tí, sum somu fólk fáa í hjálpi og stuðli í grannalöndunum. Aðrenn vit fara at taka á okkum tað, ið státturin nú rindar, megu vit skoyta uppí, so tey treingjandi hjá okkum fáa somu sömdir sum í grannalöndunum. Tá ið vit hava gjørt tað, eiga vit sjálvandi at spennast okkum út eisini at gjalda statsins part so langt, sum evnini rökka. Men fyrri at kunna tað, má vinnulivið og heildarinntøkan vaksast stórliga.

Ti:

Føroyar eru eintáttaðar í vinnu — hava bert fiskiskapin — og tað er neyðugt, at teir eru saman við einum stóri landi til fremjan av sölulíkindunum fyrri okkara salt- og klipp-fiski, eins og tilfellið var undan krígunum, tá ið vit við hjálpi av donskum keppi kunnu selja fálka nøgd í Spönin og Ítalíu, meðan Ísland varð skorðið niður í at kalla litið og einki. Ferskfiskavoturett hava vit fingið rætt til at samráðast um sjálvið og fáa kvotu í mun til krígssöluna. Tað, at Danir skulu hava í kvittanum at „stjala“ henda rætt er tí ósannind og ella líti illgitan.

Eg havi her nortíð við nakrar tættir, hvi eg ikki vil hava löysing.

Í næsta blaði vil eg, um eg fái innivist, koma inná, hvussu eg vil hava samvinnuna við Danmark, og hvi javnaðarflokkin er hin einasti flokkur, ið kann löysa stjórnarlöjkuna.

Javnaðarmaður.

Amtsskrivstovan sigur frá:

Paa dertil given Foranledning skal man meddele, at Amtet fra Fiskeridirektoratet har modtaget saalydende Telegram:

„Alle Laane- og Tilskudssager vedrørende Anskaffelse af Fiskefartøjer behandles paa sædvanlig Maade. Laan og Tilskud udbetales naar foredre Dokumentationster foreligger henholdsvis for Fiskeribanken og for Fiskeridirektoratet.

Motorløggin „ALLEN“

er nú røydur í Føroyum og hevur roynst sera væl Henda slámaskina hevur teir fyrirumir, at hon sleppur væl framat um lendið er trøng liggt og ringt og ein nýtist ikki at sláa fyrri. Hon er tí nógv betri skikkað til brúks á fóroyskum lendi enn rossmaskinur.

Teir, ið ynskja at keypa liggjan til næsta ár, verða biðni um at senda inn skrivligan orðra — sum er bindandi — innan 1. nov. í ár av tí at leveringstíðin er so long. Teir, sum bestiltu í summar, verða eisini biðni um at senda inn orðra av nýggjum. Prisurin er ca. 1600 kr.

Føroya Búnaðarfelag.

CEMENT

RAPID

PORTLAND (Isbjørn)

MURSTEN

MELKALK

Valdemar Lützen

Seyðasápa

Tað vælkenða vetravaskið í spannum er at fáa hjá

Føroya Búnaðarfelag.

Tlf. 341

Skrivstovuhjálpari.

Ungur maður ella kvinna, sum dugir bókhald, og sum kann hjálpa við til kassarbeidi, kann fáa pláss við telefonverkið. Byrjanarlønir verður at seta eftir dugnaskapsprógv.

Skrivligar umsóknir verða at senda Telefonverkstjóranum.

Prístalið.

Fyri okt. Ársfjórðing 1946 er útroknað til 242. Eftir hesi útrokning verða tímálenirnar:

Grunnløn + 143 oyru.

Føroya arbeidarafelag.

FØROYA

BRUNATRYGGING

Hús - innbúgv - vørur - verða tryggjað.

Skrivstovan er opin frá kl. 10-1 og 3-5.

Leygardag

- - 10-2.

Telf. 372.